

ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Навчально-науковий інститут фінансів, банківської справи
Кафедра банківської справи та фінансового моніторингу

Затверджено

Науково-методичною радою Університету,
протокол від «13» листопада 2020 № 1
Голова НМР О. А. Шевчук О. А. Шевчук

**Робоча програма
навчальної дисципліни**

“Фінансовий моніторинг банківських та небанківських установ”
для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
(денної форм навчання)

галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування»

Статус дисципліни: вибіркова

Ірпінь 2020

Робоча програма вибіркової навчальної дисципліни «Фінансовий моніторинг банківських та небанківських установ» складена на основі освітньо-професійної програми, затвердженої Вченою радою
“30” 06 2016 р. (протокол №4).

Укладач

Н. В. Москаленко, к.е.н., доцент, кафедра банківської справи та фінансового моніторингу

Рецензенти:

Л. М. Богріовцева, к.е.н., доцент, кафедри фінансових ринків

Л. А. Ключко, к.е.н., доцент, кафедра банківської справи та фінансового моніторингу

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто та схвалено кафедрою банківської справи та фінансового моніторингу, протокол від “29” 11 2019 р. №

Завідувач кафедри

О. І. Береславська, д.е.н., професор

Розглянуто і схвалено вченою радою Навчально-наукового інституту фінансів, банківської справи, протокол від “17” 11 2019 р. №4

Голова вченої ради

ННІ фінансів, банківської справи

М. О. Кужелев, д.е.н. професор

Завідувач навчально-методичного відділу

І. В. Качур

РЕЦЕНЗІЯ

**на робочу програму навчальної дисципліни
" Фінансовий моніторинг банківських та небанківських установ "
для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування»**

Дисципліна "Фінансовий моніторинг банківських та небанківських установ" для підготовки здобувачів вищої освіти першого(бакалаврського) рівня галузь знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» має статус вибіркової дисципліни.

Глобалізація світової економіки, впровадження сучасних фінансових та інформаційних технологій, відкриття кордонів сприяють активізації представників кримінального світу, створюють підґрунтя для формування транснаціональної злочинності, надають можливість використання послуг різноманітних фінансових установ з протиправною метою.

За оцінками експертів, щорічно у світі у законний фінансовий обіг вводиться від 150 до 500 мільярдів доларів США, набутих злочинним шляхом. Найсприятливішими для відмивання коштів стають нові фінансові ринки в країнах із перехідною економікою, зокрема, фінансові ринки України.

В сучасних умовах економіки України та процесу її інтеграції з міжнародними фінансовими системами боротьба з легалізацією доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванням тероризму набуває особливої актуальності, оскільки стратегічним напрямом у боротьбі з організованою злочинністю є підірив її економічного підґрунтя, створення та реалізація комплексної системи правових, організаційних та інших заходів щодо виявлення та ліквідації каналів відмивання кримінальних коштів.

Вищезазначене вимагає знання майбутніми фахівцями у сфері фінансів основних засад організації фінансового моніторингу, різноманітних аспектів здійснення співробітництва у цієї сфері, методів проведення ідентифікації клієнтів. При цьому особлива увага повинна приділятися вивченню типології відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом, а також механізмам виявлення

Виходячи з цього, виникає актуальна потреба вивчення фахівцями з фінансів, банківської справи та страхування дисципліни "Фінансовий моніторинг банківських та небанківських установ". Програма курсу передбачає вивчення основних аспектів організації фінансового моніторингу в банківській та небанківській діяльності, методів його здійснення та оцінювання.

Робоча програма охоплює теми лекційних занять, основні поняття та терміни, рекомендовану літературу, критерії оцінювання знань студентів.

В цілому робоча програма навчальної дисципліни "Фінансовий моніторинг банківських та небанківських установ" відповідає встановленим вимогам і може бути використана при організації навчального процесу для отримання першого (бакалаврського) рівня освіти.

Рецензент:

К. е. н., доцент, кафедри фінансових ринків

Л. М. Богріовцева

РЕЦЕНЗІЯ

на робочу програму навчальної дисципліни
"Фінансовий моніторинг банківських та небанківських установ"
для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування»

У сучасних умовах посилення глобалізації, розвитку інформаційних та комунікаційних технологій, інтенсифікації транскордонних перетоків капіталу склалися сприятливі умови для зростання обсягів тіньової економіки, що супроводжується активізацією організованої злочинності. У розпорядженні тіньового бізнесу перебувають значні кошти, і для їхнього використання застосовуються різноманітні способи легалізації, що отримало назву „відмивання грошей”. Відмивання протиправних доходів, по суті, є фінансовим злочином з руйнівним ефектом, який, маскуючись за звичайними фінансовими транзакціями, дестабілізує національну економіку.

З метою вжиття запобіжних заходів щодо вищезазначених негативних явищ кожна держава створює та постійно вдосконалює власну систему фінансового моніторингу, основними завданнями якої на макроекономічному рівні є максимальне сприяння досягненню прозорості, стабільності та безпеки фінансової системи держави, а на мікроекономічному – забезпечення протидії відмиванню коштів та його упередження

Зважаючи на це, можна стверджувати, що курс "Фінансовий моніторинг банківських та небанківських установ" є одним з визначальних у підготовці висококваліфікованих фінансистів, банкірів та працівників фінансових компаній.

Вивчення даної дисципліни має на меті формування у майбутніх фахівців теоретичних основ, методичних підходів та практичних навичок щодо принципів, прийомів та методів управління фінансової діяльності з метою протидії легалізації доходів отриманих злочинним шляхом.

Робоча програма охоплює теми лекційних занять, основні поняття та терміни, рекомендовану літературу, критерії оцінювання знань студентів.

В цілому робоча програма навчальної дисципліни "Фінансовий моніторинг банківських та небанківських установ" відповідає встановленим вимогам і може бути використана при організації навчального процесу для отримання першого (бакалаврського) рівня освіти.

Рецензент:

К. е. н., доцент, кафедри банківської
справи та фінансового моніторингу

Л. А. Клюско

Зміст робочої програми навчальної дисципліни

	Стор.
1. Передмова	4
2. Опис навчальної дисципліни	6
3. Результати навчання	8
4. Зміст навчальної дисципліни за змістовними модулями	9
5. Критерії оцінювання	14
6. Засоби оцінювання	18
7. Форми та перелік питань до поточного та підсумкового контролю	18
8. Рекомендована література	20

1. Передмова

Робоча програма навчальної дисципліни “**Фінансовий моніторинг банківських та небанківських установ**” складена на основі ООП «Фінанси, банківська справа та страхування» здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня денної та заочної форм навчання галузь знань 07 Управління та адміністрування спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Мета навчальної дисципліни: курсу полягає в розширенні та поглибленні теоретичних та практичних знань студентів з питань моніторингу фінансових операцій, що здійснюються через фінансову систему України, запобігання втратам держави та суспільства від дій організованих груп і злочинних організацій, усунення будь-яких можливостей легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, що гальмують розвиток економіки, забезпечення економічної безпеки держави.

Завдання навчальної дисципліни: полягає у формуванні цілісної системи знань про фінансовий моніторинг, особливості їх функціонування в сучасних умовах.

Об’єкт вивчення навчальної дисципліни є суспільні відносини з приводу здійснення фінансового моніторингу.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є фінансово-економічні відносини та організаційні засади діяльності банків та небанківських установ щодо здійснення процедур фінансового моніторингу.

Після вивчення курсу “Фінансовий моніторинг банківських та небанківських установ” здобувачі вищої освіти повинні володіти такими компетентностями:

Інтегральна компетентність: Е.1.1. Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

Е.1.1. Розуміння сутності та принципів розвитку суспільства, природи і мислення;

Е.2.1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу набуття гнучкого мислення, відкритість до застосування знань та компетентностей в широкому діапазоні.

Е.2.2. Здатність до навчання та самовдосконалення, застосування знань в практичних ситуаціях.

Е.2.3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

Професійні компетентності:

Е.3.1. Здатність застосовувати знання про сучасні досягнення в галузі фінансів, банківської справи, страхування, оподаткування та митної справи.

Е.3.4. Здатність використовувати знання, уміння й навички в галузі теорії й практики фінансів, банківської справи, страхування, податкової та митної справи.

Е.3.6. Здатність використовувати знання і практичні навички щодо організації роботи у фінансових та фіскальних органах

Методи та форми навчання. Методика вивчення дисципліни базується на засвоєнні студентом лекційного матеріалу, навчально-методичної літератури, законодавчих та нормативних актів, модульних контрольних робіт, самостійних робіт, тестових завдань, вирішенні розрахункових робіт у вигляді комплексних ситуаційних задач.

Організація поточного та підсумкового контролю знань.

Метою поточного контролю є забезпечення систематичної роботи студентів над вивченням дисципліни, виявлення рівня теоретичних знань та практичних навичок, поглиблення самостійної роботи шляхом індивідуальної підготовки.

Поточний контроль знань здійснюється у таких формах:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу (інформацію про перелік тем та питань, які розкриваються в лекціях, лектор подає під час лекційних занять);

- вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання (їх перелік лектор подає також під час лекційних занять);

- контроль систематичності та активності роботи на практичних заняттях;

- виконання домашніх завдань, що винесені на поточний контроль;
- підготовка до семінарських занять;
- систематизація вивченого матеріалу перед підсумковим контролем.

Поточний контроль здійснюється на підставі виконання двох модульних завдань, розрахункової роботи та індивідуальної й самостійної роботи здобувачів вищої освіти і оцінюється в 50 балів.

Формою підсумкового контролю з дисципліни «Фінансовий моніторинг банківських та небанківських установ» є залік (50 балів).

2. Опис навчальної дисципліни

Предмет: «Фінансовий моніторинг банківських та небанківських установ» є вибірковою навчальною дисципліною для студентів, які навчаються на основі навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня галузь знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», предметом якого є вивчення фінансово-економічних відносин та організаційних засад діяльності банків та небанківських установ щодо здійснення процедур фінансового моніторингу.

Зміст дисципліни розкривається через теоретико-організаційні основи здійснення процедур фінансового моніторингу. Передбачається вивчення сфери фінансового моніторингу, економічних, правових та інституційних передумов його виникнення, вивчення особливостей проведення фінансового моніторингу банківських та небанківських установ.

Найменування показників	Рівень вищої освіти, галузь знань, спеціальність, спеціалізація	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів –3	Рівень вищої освіти:другий (магістерський) рівень	За вибором	
Модулів –2	Галузь знань:07«Управління та адміністрування»	Рік підготовки:	
Змістових модулів –2		4-й	-
Загальна кількість годин –90		Семестр	
		8-й	-
	Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»	Лекції	
		16 год.	-
		Практичні, семінарські	
		14 год.	-
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		58 год.	-
		Індивід.-консультац. робота: 2 год.	
Форма семестрового контролю: Залік			

Передумовами вивчення даного предмету є: «Система фінансового моніторингу», «Банківська система», «Фінанси» та інші дисципліни

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
 «Фінансовий моніторинг банківських та небанківських установ»
 Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Змістовний модуль	Кількість годин				
	Лекції	Практ.	Індив.- конс.	СРС	Всього
Модуль 1 – 2 залікових кредити					
ЗМ 1. 1. Державне регулювання фінансового моніторингу банківських та небанківських установ					
Тема 1. Законодавство та нормативна база з питань фінансового моніторингу	3	3	1	10	17
Тема 2. Організація фінансового моніторингу в банківських та небанківських установ	4	3		10	17
Тема 3. Внутрішня нормативна база з питань фінансового моніторингу	3	3		13	19
Всього по модулю	10	9	1	33	53
Модуль 2 – 2 залікових кредити					
ЗМ 2. Практика здійснення фінансового моніторингу банківських та небанківських установ					
Тема 4. Програми здійснення фінансового моніторингу (за напрямками діяльності)	3	3	1	12	18
Тема 5. Контроль здійснення фінансового моніторингу	3	2		13	18
Всього по модулю	6	5	1	25	37
Разом годин	16	14	2	58	90
Підсумковий контроль – Диференційований залік					

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання :

F.1.9 - розуміння особливостей формування та реалізації грошово-кредитної, бюджетно-податкової та митної політики України;

F.1.10 - базові знання структури банківської системи України та діяльність небанківських фінансово-кредитних установ;

F.1.11 - базові знання сучасних математичних методів і моделей оцінки фінансових інструментів, що є фундаментом фінансової теорії та практики;

F.1.12 - базові знання сучасних методів фінансового аналізу як наукової бази прийняття управлінських фінансових рішень;

F.2.5 - базові вміння аналізувати та оцінювати сучасний стан фінансової галузі

F.2.6 - вміння володіти методологічними прийомами наукових досліджень, застосовувати прикладні методики аналізу фінансових процесів, використовувати сучасні методи системного наукового аналізу;

F.3.1 - здатність впевнено орієнтуватися в теоретичних та практичних проблемах фінансового характеру;

F.3.2 - вміння прогнозувати майбутній розвиток фінансових відносин;

F.3.3 - здатність використовувати професійно-профільовані знання й практичні навички з фінансів, банківської справи, страхування, оподаткування та митної справи.

4. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ЗМІСТОВНИМИ МОДУЛЯМИ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І

ЗМ 1. (1-3). ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ БАНКІВСЬКИХ ТА НЕБАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

Тема 1 Законодавство та нормативна база з питань фінансового моніторингу

План лекційного заняття

1. Соціально-економічне значення фінансового моніторингу.
2. Державне регулювання фінансового моніторингу.
3. Джерела правового регулювання фінансового моніторингу.
4. Міжнародні акти як джерело правового регулювання.

План семінарського заняття

1. Поняття та необхідність фінансового моніторингу.
2. Види фінансового моніторингу.
3. Значення фінансового моніторингу.
4. Нормативно- правові вимоги фінансового моніторингу

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Опрацювати законодавчі та нормативні документи за темою:
 - 1.1. Міжнародні стандарти з протидії відмиванню доходів та фінансуванню те-роризму і розповсюдженню зброї масового знищення. Рекомендації FATF [Електронний ресурс]. – Режим доступу :http://www.sdfm.gov.ua/content/file/Site_docs/2012/22.03.2012/1.pdf. – Назва з домашньої сторінки Інтернету.
 - 1.2. Положення про здійснення банками фінансового моніторингу [Електронний ресурс] :затв. постановою Правління Національного банку України від 26 червня 2015 р. № 417. – Режим доступу : <http://document.ua/pro-zatverdzhennja-polozhennja-pro-zdiisnennja-bankami-finan-doc233353.html>
2. Законспектувати основні положення зазначених документів.

План індивідуально-консультативної роботи

1. Міжнародні організації в системі протидії легалізації доходів отриманих злочинним шляхом.
2. Суб'єкти фінансових операцій.

Питання для самоконтролю

1. Система фінансового моніторингу в Україні.
2. Міжнародно-правові акти та заходи щодо боротьби з відмиванням грошей.
3. Міжнародні рекомендації до організації фінансового моніторингу.

Рекомендовані літературні джерела:

- Основна [1; 4; 6].
Допоміжна [9; 12].
Інформаційні ресурси Інтернет [14; 18; 23].
Міжнародні видання [24; 26].

Тема 2 Організація фінансового моніторингу в банківських та небанківських установ

План лекційного заняття

1. Організація фінансового моніторингу в банківських та небанківських установах

2. Правила здійснення фінансового моніторингу в банківських та небанківських установах
3. Передача інформації до суб'єктів державного фінансового моніторингу.

План семінарського заняття

1. Поняття ідентифікації клієнтів / вигодонабувачів.
2. Перелік документів, необхідних для ідентифікації клієнтів / вигодонабувачів.
3. Порядок перевірки інформації, отриманої від клієнтів / вигодонабувачів.
4. Підстави відмови від укладення договорів з клієнтом / вигодонабувачів.
5. Іноземні публічні посадові особи, специфіка ідентифікації і контролю за їх операціями

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Опрацювати законодавчі та нормативні документи за темою:
 - 1.1. Посібник з питань підходу, заснованого на оцінці ризику, в боротьбі з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.fatf-gafi.org.
 - 1.2. Положення про Державну службу фінансового моніторингу України [Електронний ресурс] : затверджено Указом Президента України від 13.04.2011 № 466/2011. – Режим доступу : http://sdfm.gov.ua/articles.php?cat_id=107&art_id=5314&lang=uk. – Назва з домашньої сторінки Інтернету.
2. Законспектувати основні положення зазначених документів

План індивідуально-консультаційної роботи

- 1.Бездоганна ділова репутація
- 2.Верифікація клієнта
- 3.Вивчення клієнта та вигодоодержувача

Перелік питань для самоконтролю

1. Поняття суб'єкта фінансового моніторингу.
2. Види суб'єктів фінансового моніторингу.
3. Наглядові органи в сфері фінансового моніторингу.
4. Правове становище Держфінмоніторингу.

Рекомендовані літературні джерела:

- Основна [2; 8].
Допоміжна [10; 12; 13].
Інформаційні ресурси Інтернет [15; 16; 21].
Міжнародні видання [24; 25].

Тема 3. Внутрішня нормативна база з питань фінансового моніторингу

План лекційного заняття

1. Суб'єкт фінансового моніторингу на фінансовому ринку.
2. Порядок розробки і узгодження внутрішніх документів у сфері протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, і фінансування тероризму.
3. Відповідальний співробітник з протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, і фінансування тероризму.
4. Порядок навчання співробітників організації в сфері протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, і фінансування тероризму.

План семінарського заняття

1. Поняття обов'язкового фінансового моніторингу.
2. Ознаки операцій, які є об'єктом обов'язкового фінансового моніторингу.
3. Суб'єкти фінансового моніторингу, які здійснюють обов'язковий фінансовий моніторинг.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Опрацювати:

- 1.1. «Про банки і банківську діяльність» Закон України №2121-III від 07.12.2000 (із змінами і доповненнями)
- 1.2. Положення про здійснення банками фінансового моніторингу [Електронний ресурс] :затв. постановою Правління Національного банку України від 26 червня 2015 р. №417. – Режим доступу: <http://document.ua/pro-zatverdzhennja-polozhennja-pro-zdiisnennja-bankami-finan-doc233353.html>
2. Законспектувати основні їх положення.

План індивідуально-консультаційної роботи

1. Програма ідентифікації та вивчення клієнтів
2. Процедура внутрішнього фінансового моніторингу
3. Процедура обов'язкового фінансового моніторингу

Перелік питань для самоконтролю

1. Поняття внутрішнього фінансового моніторингу.
2. Ознаки операцій, які є об'єктом внутрішнього фінансового моніторингу.
3. Суб'єкти фінансового моніторингу, які здійснюють внутрішній фінансовий моніторинг.

Рекомендовані літературні джерела:

Основна [3; 4; 6; 7].

Допоміжна [9; 12].

Інформаційні ресурси Інтернет [15; 20; 23].

Міжнародні видання [24].

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПРАКТИКА ЗДІЙСНЕННЯ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ БАНКІВСЬКИХ ТА НЕБАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

Тема 4. Програми здійснення фінансового моніторингу (за напрямками діяльності)

План лекційного заняття

1. Встановлення ділових відносин (ЮО, ФОП, ФО).
2. Перевірка пакету документів, контроль усунення зауважень.
3. Перевірка клієнтів по міжнародних баз даних санкцій / відкритими джерелами / списками осіб / компаній, причетних до фінансування терористичної діяльності. Автоматизовані рішення.
4. Вимоги до документального оформлення результатів ідентифікації, верифікації та вивчення клієнтів банку, терміни заповнення електронних анкет.
5. Оновлення, підтримка в актуальному стані, своєчасність заповнення анкет.

План семінарського заняття

1. Проблеми виявлення публічних діячів і пов'язаних з ними осіб. Додаткові вимоги до документального оформлення ідентифікації та вивчення ПД.
2. Планове і поточне оновлення інформації щодо ідентифікації клієнтів:
3. Порядок проведення інвентаризації документів / діяльності клієнтів.
4. Взаємодія підрозділів / співробітників банку в процесі уточнення ідентифікації клієнтів банку.
5. Організація листування з клієнтами, обробка документів / інформації.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Опрацювати законодавчі та нормативні документи за темою:

- 1.1. Положення про здійснення банками фінансового моніторингу [Електронний ресурс] :затв. постановою Правління Національного банку України від 26 червня 2015 р. № 417. – Режим доступу : <http://document.ua/pro-zatverdzhennja-polozhennja-pro-zdiisnennja-bankami-finan-doc233353.html>

1. 2. Посібник з питань підходу, заснованого на оцінці ризику, в боротьбі з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.fatf-gafi.org.

2. Законспектувати основні положення зазначених документів

План індивідуально-консультаційної роботи

1. Ведення електронних анкет клієнтів ЮЛ / ФОП і ФО.
2. Відмова в обслуговуванні клієнтів у випадках, передбачених чинним.

Перелік питань для самоконтролю

1. Особливості проведення ідентифікації клієнтів банку:
 - 1.1. Неприбуткових організацій.
 - 1.2. Структурних / відокремлених підрозділів.
 - 1.3. Компаній з управління активами.
 - 1.4. Договорів спільної діяльності.
 - 1.5. Публічних діячів.
 - 1.6. Власників, посадових осіб клієнтів - ЮО.
 - 1.7. Бенефіціарів власників клієнтів - ЮО.
 - 1.8. Клієнтів ФО при здійсненні касових операцій без відкриття рахунку.

Рекомендовані літературні джерела:

Основна [1;8; 5].

Допоміжна [9; 12].

Інформаційні ресурси Інтернет [16; 19; 22].

Міжнародні видання [24; 25].

Тема 5. Контроль здійснення фінансового моніторингу

План лекційного заняття

1. Фінансовий моніторинг в системі раннього попередження.
2. Роль і місце системи фінансового моніторингу в системі внутрішнього контролю.
3. Взаємодія фінансового моніторингу з підрозділами, мають спеціальні функції (комплаєнс, підрозділ безпеки, юридичного підрозділу).
4. Роль внутрішнього аудиту у процесі контролю фінансового моніторингу.

План семінарського заняття

1. Закріплення функцій з конкретних співробітниками банку / підрозділів банку.
2. Система контролю ідентифікації клієнтів банку відповідальним співробітником по ФМ на етапах залучення і обслуговування.
3. Програма контролю фінансового моніторингу в банку та небанківських установах.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Опрацювати законодавчі та нормативні документи за темою:

1.1. Методичні рекомендації щодо виявлення та ідентифікації публічних діячів та забезпечення проведення їх фінансових операцій [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<https://nfp.gov.ua/files/sekto/Rekomendacii.pdf>1. 2.

1.2. Посібник з питань підходу, заснованого на оцінці ризику, в боротьбі з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.fatf-gafi.org.

2. Законспектувати основні положення зазначених документів

План індивідуально-консультаційної роботи

1. Таємниця фінансового моніторингу
2. Спеціально уповноважений орган

Перелік питань для самоконтролю

1. Процедура повідомлення про незвичних операціях Держфінмоніторинг.
2. Підстави направлення повідомлень в уповноважений державний орган.
3. Процедура здійснення перевірок на дотримання законодавства у сфері фінансового моніторингу.
4. Вимоги до програмних комплексів зберігання і обробки інформації щодо фінансового моніторингу.

Рекомендовані літературні джерела:

Основна [1;2; 4; 6].

Допоміжна [10; 12].

Інформаційні ресурси Інтернет [16;18; 20.].

Міжнародні видання [24; 26].

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Результати поточного контролю обов'язково відображаються викладачами у „електронному журналі” модулю „Деканат” Автоматизованої системи управління „Управління університетом”. Порядок ведення електронного журналу регламентується відповідним наказом ректора.

Практичні заняття та самостійна робота			ІНДЗ	Модульна контрольна робота № 1, № 2 (підсумковий тест)	Сума
Змістовий модуль 1					
Т.1	Т.2	Т.3	5	10	25
4	4	4			
Змістовий модуль 2					
Т.4		Т.5	5	10	25
4		4			
Залік					50
					100

Т.1–Т.6 – теми змістовних модулів.

ІНДЗ – індивідуальні науково-дослідні завдання: написання рефератів, наукової тези, наукової статті або виступ на конференції з презентацією.

Оцінка завдань здійснюється таким чином:

- а) контрольне завдання – 0-5 балів;
- б) підсумкова контрольна робота - 0-50 балів.
- в) індивідуальні завдання – 0-15 балів;
- г) систематичність та активність на семінарських заняттях – 0-20 балів;
- д) самостійна робота – 0-5 балів.

Індивідуальна робота здобувачів вищої освіти полягає в опануванні теоретичного матеріалу тем дисципліни при виконанні завдань, які видаються кожному студентові викладачем на початку семестру. Кожне завдання оцінюється за шкалою 5; 2,5; 0 балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач вищої освіти – 15 балів.

За колективну та індивідуальну роботу на семінарських заняттях здобувачі вищої освіти можуть отримати максимально 5 балів. Протягом семестру студент повинен одержати не менше трьох оцінок в 4-х бальній системі (2,3,4,5), з яких виводиться середній бал. При обчисленні середнього балу оцінки “2” не зараховуються в загальну суму балів. Наприклад, оцінки 5,4,2 – дадуть суму балів 9, а середній бал при цьому буде $9:3=3$.

Якщо середній бал буде від 4,8 до 5,0, то за поточну успішність нараховується 5 балів, від 4,5 до 4,7 – 4 бали, від 4,3 до 4,4 – 3 бали, від 4,0 до 4,2 – 2 бали, від 3,1 до 3,9 – 1 бал, менше 3,0 – 0 балів, відсутність оцінок – 0 балів.

Систематичність та активність роботи здобувач вищої освіти протягом семестру на аудиторних заняттях оцінюється таким чином:

№ п/п	Вимоги	Кількість балів
1.	Здобувач вищої освіти відвідав всі без винятку аудиторні заняття, брав в них активну участь і мав протягом семестру оцінки тільки «5» або «5» та «4»	10
2.	Здобувач вищої освіти відвідав щонайменше 75 % аудиторних занять, брав в них активну участь і мав протягом семестру оцінки не нижче «4»	7-9
3.	Здобувач вищої освіти відвідав щонайменше 75 % аудиторних занять, брав в них активну участь і мав протягом семестру оцінки «4» та «3»	4-6
4.	Здобувач вищої освіти відвідав щонайменше 50 % аудиторних занять, працював в аудиторії, але не відрізнявся активністю і мав протягом семестру оцінки не нижче «3»	1-3
5.	Здобувач вищої освіти відвідав менше 50 % аудиторних занять, мав протягом семестру оцінки «3» та «2»	0

Кожна семінарське заняття оцінюється за шкалою від 0 до 5 балів.

Критерії оцінювання семінарських робіт

Бали	Критерії
5 балів	Правильно виконана, оформлена та захищена робота з розгорнутим записом розв'язування завдання
4 бали	Отримані правильні відповіді. Наведено логічно правильну послідовність кроків розв'язування. Деякі з ключових моментів розв'язування обґрунтовано при захисті недостатньо. Можливі описки в обчисленнях, які не впливають на правильність відповіді.
3 бали	Наведено логічно правильну послідовність кроків розв'язування. Деякі з ключових моментів розв'язування при захисті обґрунтовано недостатньо. Можливі 1-2 не грубі помилки або описки в обчисленнях, які не впливають на правильність подальшого розв'язування. Отримані висновки можуть бути неповними (розв'язана правильно лише частина роботи).
2 бали	У правильній послідовності ходу розв'язування роботи відсутні деякі етапи. Деякі з ключових моментів розв'язування при захисті обґрунтовано недостатньо. Можливі помилки в обчисленнях, які впливають на подальший хід розв'язування. Отримані висновки можуть бути неправильними або неповними.
1 бал	У правильній послідовності ходу розв'язування відсутні деякі етапи. Ключові моменти розв'язування не обґрунтовано. Можливі помилки в обчисленнях, які впливають на подальший хід розв'язування. Отримані висновки неправильні або неповні.
0 балів	Не виконана робота або частково виконана, але записи не відповідають зазначеним критеріям оцінювання завдань в 1, 2, 3, 4, 5 балів, та не захищена робота.

Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за такий вид самостійної роботи 5 балів. Такий вид самостійної роботи оцінюється в діапазоні 0, 2,5, 5 балів. Максимальну кількість балів здобувач вищої освіти отримує за повне, ґрунтовне викладення матеріалу, обґрунтовані висновки з чіткою власною думкою про проблеми у відповідній галузі митної статистики. 2 балів здобувач вищої освіти отримує за викладення матеріалу без власного погляду на проблеми, які він вивчав.

Викладач оцінює виконану студентом розрахункову роботу за такими критеріями:

10 балів – здобувач вищої освіти правильно і вичерпно виконав індивідуальне завдання, при цьому показав високий рівень теоретичних знань, вміння використовувати їх у вирішенні конкретних прикладних завдань; робота виконана з використанням конкретних практичних матеріалів, містить висновки і пропозиції; робота виконана з використанням комп'ютерної техніки, ґрамотно, акуратно;

5 балів – здобувач вищої освіти у цілому правильно виконав завдання, але допустив деякі незначні помилки, не дав відповіді на деякі питання;

0 балів – здобувач вищої освіти виконав роботу лише стосовно її теоретичної частини; значні недоліки стосовно оформлення роботи.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами й критеріями оцінювання

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання в національну шкалу та шкалу за системою ЄКТС здійснюється в такому порядку:

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					Екзамен/ Диференційований залік	Залік
90-100	A	відмінно	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
80-89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
70-79	C	добре	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
60-69	D	задовільно	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	Задов.	
50-59	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на			

			репродуктивному рівні			
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання в 4-бальну та шкалу за системою ЄКТС здійснюється в такому порядку (для навчальної дисципліни, що вивчається протягом одного, двох і більше семестрів з підсумковим контролем у формі заліку):

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
				Екзамен/диференційований залік	залік
90-100	A	відмінно	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
80-89	B	дуже добре	Достатній (конструктивно - варіативний)	добре	
70-79	C	добре			
60-69	D	задовільно	Середній (репродуктивний)	задовільно	
50-59	E	достатньо			
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту			

Результати складання екзаменів і диференційованих заліків оцінюються за чотирибальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»), а заліків – за двобальною шкалою («зараховано», «не зараховано») і вносяться у відомість обліку успішності здобувача вищої освіти, залікову книжку, індивідуальний навчальний план студента (крім «незадовільно» і «не зараховано»).

Здобувачі вищої освіти, які набрали за семестр з дисципліни (за результатами ПМК) від 35 до 49 балів (оцінка за ECTS – FX) мають право на повторне складання ПМК. В цьому випадку при ліквідації академічної заборгованості бали, отримані за поточні, модульні контролю та індивідуально-самостійну роботу, не враховуються. Нова оцінка складається як сумарна кількість балів, одержана за написання письмової залікової роботи (max =100).

Академічна заборгованість вважається ліквідованою, якщо здобувач вищої освіти набрав у сукупності не менше 50 балів.

6. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання:

- залік;
- стандартизовані тести;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

7. ФОРМИ ТА ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль проводиться у формі семінарських занять, самостійної та індивідуальної роботи, контрольних робіт.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку.

Перелік питань до поточного контролю №1

1. Соціально-економічне значення фінансового моніторингу.
2. Державне регулювання фінансового моніторингу.
3. Джерела правового регулювання фінансового моніторингу.
4. Міжнародні акти як джерело правового регулювання.
5. Поняття та необхідність фінансового моніторингу.
6. Види фінансового моніторингу.
7. Значення фінансового моніторингу.
8. Нормативно- правові вимоги фінансового моніторингу
9. Організація фінансового моніторингу в банківських та небанківських установах
10. Правила здійснення фінансового моніторингу в банківських та небанківських установах
11. Передача інформації до суб'єктів державного фінансового моніторингу.
12. Поняття ідентифікації клієнтів / вигодонабувачів.
13. Перелік документів, необхідних для ідентифікації клієнтів / вигодонабувачів.
14. Порядок перевірки інформації, отриманої від клієнтів / вигодонабувачів.
15. Підстави відмови від укладення договорів з клієнтом / вигодонабувачів.
16. Іноземні публічні посадові особи, специфіка ідентифікації і контролю за їх операціями.
17. Суб'єкт фінансового моніторингу на фінансовому ринку.
18. Порядок розробки і узгодження внутрішніх документів у сфері протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, і фінансування тероризму.
19. Відповідальний співробітник з протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, і фінансування тероризму.
20. Порядок навчання співробітників організації в сфері протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, і фінансування тероризму.
21. Поняття обов'язкового фінансового моніторингу.
22. Ознаки операцій, які є об'єктом обов'язкового фінансового моніторингу.
23. Суб'єкти фінансового моніторингу, які здійснюють обов'язковий фінансовий моніторинг

Перелік питань до поточного контролю №2

1. Встановлення ділових відносин (ЮО, ФОП, ФО).
2. Перевірка пакету документів, контроль усунення зауважень.
3. Перевірка клієнтів по міжнародних баз даних санкцій / відкритими джерелами / списками осіб / компаній, причетних до фінансування терористичної діяльності. Автоматизовані рішення.

4. Вимоги до документального оформлення результатів ідентифікації, верифікації та вивчення клієнтів банку, терміни заповнення електронних анкет.
5. Оновлення, підтримка в актуальному стані, своєчасність заповнення анкет.
6. Проблеми виявлення публічних діячів і пов'язаних з ними осіб. Додаткові вимоги до документального оформлення ідентифікації та вивчення ПД.
7. Планове і поточне оновлення інформації щодо ідентифікації клієнтів:
8. Порядок проведення інвентаризації документів / діяльності клієнтів.
9. Взаємодія підрозділів / співробітників банку в процесі уточнення ідентифікації клієнтів банку.
10. Процедура повідомлення про незвичних операціях Держфінмоніторинг.
11. Підстави направлення повідомлень в уповноважений державний орган.
12. Процедура здійснення перевірок на дотримання законодавства у сфері фінансового моніторингу.
13. Вимоги до програмних комплексів зберігання і обробки інформації щодо фінансового моніторингу.
14. Фінансовий моніторинг в системі раннього попередження.
15. Роль і місце системи фінансового моніторингу в системі внутрішнього контролю.
16. Взаємодія фінансового моніторингу з підрозділами, мають спеціальні функції (комплаєнс, підрозділ безпеки, юридичного підрозділу).
17. Роль внутрішнього аудиту у процесі контролю фінансового моніторингу.
18. Закріплення функцій з конкретних співробітниками банку / підрозділів банку.
19. Система контролю ідентифікації клієнтів банку відповідальним співробітником по ФМ на етапах залучення і обслуговування.
20. Програма контролю фінансового моніторингу в банку та небанківських установах.

Перелік питань до підсумкового контролю

1. Соціально-економічне значення фінансового моніторингу.
2. Державне регулювання фінансового моніторингу.
3. Джерела правового регулювання фінансового моніторингу.
4. Міжнародні акти як джерело правового регулювання.
5. Поняття та необхідність фінансового моніторингу.
6. Види фінансового моніторингу.
7. Значення фінансового моніторингу.
8. Нормативно- правові вимоги фінансового моніторингу
9. Організація фінансового моніторингу в банківських та небанківських установах
10. Правила здійснення фінансового моніторингу в банківських та небанківських установах
11. Передача інформації до суб'єктів державного фінансового моніторингу.
12. Поняття ідентифікації клієнтів / вигодонабувачів.
13. Перелік документів, необхідних для ідентифікації клієнтів / вигодонабувачів.
14. Порядок перевірки інформації, отриманої від клієнтів / вигодонабувачів.
15. Підстави відмови від укладення договорів з клієнтом / вигодонабувачів.
16. Іноземні публічні посадові особи, специфіка ідентифікації і контролю за їх операціями
17. Суб'єкт фінансового моніторингу на фінансовому ринку.
18. Порядок розробки і узгодження внутрішніх документів у сфері протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, і фінансування тероризму.
19. Відповідальний співробітник з протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, і фінансування тероризму.
20. Порядок навчання співробітників організації в сфері протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, і фінансування тероризму.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Ачкасова С. А. Критерії віднесення фінансових операцій до сумнівних або незвичних / С. А. Ачкасова // Збірник наукових праць за матеріалами III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні проблеми фінансового моніторингу». – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2013. – С. 18–23.

2. Д'яконова І. Методика оцінки ефективності фінансового моніторингу / І. Д'яконова, Д. Шиян // Вісник Української академії банківської справи. – 2013. – № 1 (34). – С. 10–16.

3. Дзедзик І. Б. Місце ризиків у системі фінансового моніторингу операцій банківської установи / І. Б. Дзедзик // Регіональна економіка. – 2008. – № 4. – С. 109–114.

4. Дмитров С. О. Моделювання оцінки ризиків використання послуг банків з метою легалізації кримінальних доходів або фінансування тероризму / С. О. Дмитров, О. В. Меренкова, Л. Г. Левченко // Вісник Національного банку України. – 2009. – № 1. – С. 54–59.

5. Єгоричева С. Б. Організація фінансового моніторингу в банку : навчальний посібник / Єгоричева С. Б. – Київ. : Центр учбової літератури, 2014. – 292 с.

6. Ковалева С. Е. Управление комплаенс-риском кредитных организаций в области противодействия легализации доходов, полученных преступным путем / С. Е. Ковалева // Гуманитарные и социально-экономические науки. – 2013. – № 1. – С. 109–111.

7. Москаленко Н. В. Внедрение системы комплаенс в деятельность финансовых организаций / Н. В. Москаленко, Ю. И. Когут // Тезисы докладов Международной научно-практической конференции [«Стратегические направления социально-экономического и финансового обеспечения роста национальной экономики в условиях интеграции»], (Минск, 29–30 сентября 2016 г.). – Минск : ГИУСЕ БГУ, 2016. – С. 152–153.

8. Москаленко Н. В. Впровадження комплаєнс-аналізу фінансового моніторингу в банківських установах / Н. В. Москаленко // Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право). – 2015. – № 2(69). – С. 115–123.

Допоміжна

9. Банківські ризики: теорія і практика управління : монографія / [Л. О. Примостка та ін.]. – Київ : Вид-во КНЕУ, 2008. – 450 с.

10. Дмитров С. Моделювання оцінки ризиків використання послуг банків з метою легалізації кримінальних доходів або фінансування тероризму / С. Дмитров, О. Меренкова, Л. Левченко // Вісник Національного банку України. – 2009. – № 1. – С. 54–59

11. Коваленко В. В. Управління операційними ризиками в банківській системі / В. В. Коваленко // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 5. – С. 189–196.

12. Меренкова О. Факторний аналіз імовірнісної оцінки ризику використання послуг банків для легалізації кримінальних доходів або фінансування тероризму / О. Меренкова, Т. Медвідь, А. Бойко // Вісник Національного банку України. – 2010. – № 11. – С. 46–52.

13. Коваленко В. В. Міжнародний досвід у сфері запобігання та протидії відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму : [монографія] / Коваленко В. В., Дмитров С. О., Єжов А. В. – Суми : УАБС НБУ, 2007. – 112 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

14. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків» [Електронний ресурс] : затв. постановою Правління Національного банку України від 15 березня 2004 р. № 104. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.

15. Методичні рекомендації щодо вдосконалення корпоративного управління в банках України [Електронний ресурс] : затв. постановою Правління Національного банку України від 28 березня 2007 р. № 98. – Режим доступу : <http://www.sdfm.gov.ua>.

16. Методичні рекомендації щодо виявлення та ідентифікації публічних діячів та забезпечення проведення їх фінансових операцій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://nfp.gov.ua/files/sector/Rekomendacii.pdf>

17. Методологія оцінки технічної відповідності Рекомендаціям ФАТФ і ефективності систем ПВД/ФТ [Електронний ресурс]. – Режим

доступу : http://www.sdfm.gov.ua/articles.php?cat_id=88&lang=uk

18. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.bank.gov.ua/control/uk/index>.

19. Офіційний сайт Базельського інституту управління [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://index.baselgovernance.org/index/Index.htm>.

20. Положение по комплаенс-контролю Международного инвестиционного банка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://s14031.vh.co.ru/files/doc/ИБ_Compliance_policy_rus.pdf

21. Положення про здійснення банками фінансового моніторингу [Електронний ресурс] : затв. постановою Правління Національного банку України від 26 червня 2015 р. № 417. – Режим доступу : <http://document.ua/pro-zatverdzhennja-polozhennja-pro-zdiisnennja-bankami-finan-doc233353.html>

22. Порядок формування переліку осіб, які пов'язані з провадженням терористичної діяльності або щодо яких застосовано міжна' родні санкції: затверджено постановою Кабінету Міністрів Українi від 18.08.2010 р. № 745.

23. Посібник з питань підходу, заснованого на оцінці ризику, в боротьбі з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.fatf-gafi.org.

Міжнародні видання

24. Ackermann J.-B. Geldwascherei – Money Laundering / Ackermann J.-B. – Zurich, 1992. – 216 p.

25. Bais H. Netherlands. CountyGuides: MoneyLaundering (21.06.2010) [Electronic resource] / H. Bais. – Access mode : www.complinet.com

26. Moskalenko N. V. Risk-based supervision in financial monitoring / N. V. Moskalenko // Institutional framework of the economy functioning in conditions of transformation: Collection of scientific. – Vol. 2 – Verlag SWG imex GmbH, Nьrnberg, Deutschland, 2014. – 275 p. – P. 96–99.